

Stipendijní program: mladí lidé pokračují ve vzdělávání už i na vysokých školách

5.1.2023 - Eva Kroupová | Člověk v tísni

Takzvaný Retrostipendijní program Člověka v tísni, který financuje Nadace Albatros, využívá 164 mladých lidí (96 klientů Člověka v tísni, 68 partnerských organizací). Podpora v rámci jejich rodin ve složitých socio-ekonomických situacích je nedostačující. Rodiče často mají pouze základní vzdělání.

Z praxe vyplývá, že shodné vzdělání s rodiči mívá téměř 60% populace. *„Největší soulad v dosaženém vzdělání rodičů a dětí je tam, kde rodiče mají buď základní, nebo středoškolské bez maturity. Tedy, žije-li dítě s rodiči, kteří sami absolvovali pouze základní školu, je velmi pravděpodobné, že potomek tuto úroveň nepřekročí a skončí stejně,“* upozorňuje metodička kariérního poradenství a koordinátorka retrostipendií Rut Veselá a doplňuje: *„Intelligence je minoritním faktorem předurčujícím dobré výsledky dítěte ve škole. Stejně inteligentní děti z rozdílných rodinných prostředí nedosahují stejných úspěchů ve škole. Především proto, že náš vzdělávací systém ve velké míře přenáší zodpovědnost za studium dětí na jejich rodiče. A nízkou vzdělání rodiče většinou nejsou schopni této povinnosti dostát a své děti adekvátně ve studiu podpořit.“*

Studium na vysoké škole? Zázrak, který se ale děje

A právě v této roli rodiče zastupuje, případně doplňuje, Člověk v tísni. Našim studentům se tak daří studovat i úspěšně absolvovat střední školy. Sedmnáct z nich dál pokračuje ve studiu na nástavbách nebo vyšších odborných školách. Šest bylo loni přijato dokonce na vysoké školy. Celkově vysokoškolskými stipendii podporujeme již sedm klientů, dalších pět si nově o podporu žádá.

„Když jsme se stipendijním programem pro děti 15+ začínali, nenapadlo nás, že budeme za pár let tvořit program i pro vysokoškoláky. Považujeme za velký úspěch všech našich klientů, když se dostanou na střední školu. Ještě větší radostí je, když studium úspěšně dokončí, případně pokračují nějakou nástavbou. Ale složit zkoušky na vysokou školu a vystudovat ji, to považujeme za úplný zázrak, který se ale děje,“ neskrývá nadšení z dosavadních výsledků Rut Veselá.

Stipendium pomáhá například Marcelovi

Třeba právě Marcel, který pochází z jedné ze sociálně vyloučených lokalit Ústí nad Labem, už druhým rokem studuje aplikovanou informatiku na Technické univerzitě v Liberci. Počítače a technika ho zajímaly už od útlého věku. Díky stipendiu, které nyní měsíčně pobírá ve výši 2 000 korun, si mohl koupit potřebné knihy a sám se podle nich naučit programovat. *„Vytvořil jsem už několik vlastních projektů, ale na vysoké škole se chci posunout dál,“* líčí se zdravým sebevědomím.

Už na střední škole se snažil vytěžit maximum z každé příležitosti. Za stipendium si například uhradil úspěšně složenou mezinárodní zkoušku z anglického jazyka.

„Moji rodiče neměli takovou příležitost se vzdělávat, ale přesto mě každý den podporují, abych si plnil své sny. Oba vědí, jak je těžké v této době si najít stálé zaměstnání. Maminka během covidu o práci přišla a musela být vedená na úřadu práce. Poskytnuté stipendium ulevilo rozpočtu mé rodiny a mně dalo více času se soustředit na studium, protože odchodem z domova jsem byl nucen si zajistit kolej, stravu a dopravu. Ke studiu potřebuji také pomůcky, knihy,“ popisuje Marcel.

Marecelova kariérní poradkyně Kristýna Isabella Nová ho považuje za velmi chytrého, v porovnání s vrstevníky až nezvykle zodpovědného, milého a schopného kluka. „Už na střední škole byl na stáži na ČVUT, kde pomáhal s programováním autonomního řízení – systému k řízení auta bez řidiče. Z mého pohledu neuvěřitelný úspěch tehdy teprve šestnáctiletého kluka se stigmatem z ústecké vyloučeného lokality Krásná. Jeho rodiče možnost studovat neměli, o to víc se snaží své dvě děti ve studiu podpořit. Marcel chodí ve svém volnu na brigády, aby si přivydělal na školní výdaje,“ dokresluje.

„Všichni naši klienti jsou velcí bojovníci! Bez toho by se nikdy nedostali tam, kde jsou. Velice je obdivuji,“ chválí studenty Rut Veselá.

Jak podpora ve vzdělávání funguje

Kariérní poradenství se obecně snaží o prodloužení vzdělávacího procesu nad rámec devítileté povinné školní docházky. Poradce zjišťuje silné a slabé stránky klienta a na základě toho mu v závěru základní školní docházky pomáhá vybrat vhodný studijní obor. Následuje podpora při přípravě k úspěšnému přijetí na zvolenou školu a další.

„Při poskytování této služby uplatňujeme individuální přístup, pomocí něhož se snažíme maximálně využít potenciálu každého jednotlivce. Zásadní rolí kariérního poradce je systematická podpora během studia. Velká část žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí končí studium po prvních měsících. Je to ovlivněno řadou faktorů, především tím, že studium po základní škole už není povinné a v těchto rodinách nebývá normou v něm pokračovat. Řada vrstevníků již chodí na brigády a vydělává peníze, popřípadě ‚nedělá nic‘ a v takové situaci i mnozí nadějnější nevytrvají a volí odchod ze školy,“ popisuje Rut Veselá.

Dalším z komplikujících faktorů, které vedou k předčasnému ukončení studia, jsou hendikepy ve vědomostech. Právě ty se kariérní poradce snaží včas odhalit a vhodnou intervencí, například prostřednictvím zprostředkování doučování, se snaží selhání předejít. Významný dopad mívá i finanční náročnost kladená na rodiny.

Podmínky: dobrá docházka, slušný prospěch, bezproblémové chování

Mezi podmínky zařazení do stipendijního programu kariérního poradenství patří zejména dobrá docházka do školy, slušný prospěch a bezproblémové chování. Základní podmínkou také je, aby nejvyšší dokončené vzdělání alespoň jednoho z rodičů dítěte nebylo vyšší než základní. Ta zajišťuje směřování stipendia zvolené cílové skupině. Záměrně nevyužíváme jako základní třídící kritérium čerpání dávek v hmotné nouzi či nezaměstnanost. Výše stipendia pro středoškoláky činí 1 000 až 1 500 korun, dle školních výsledků.

O vysokoškolské stipendium si může žádat student/ka, který s námi dlouhodobě a bezproblémově spolupracoval v programu Retrostipendií pro středoškoláky. Na konci každého semestru odevzdá 'Výpis o splnění studijních povinností', a pokud má vše v pořádku, může čerpat stipendium ve výši 2 000 korun měsíčně i v dalším semestru. Nedílnou součástí je stejně jako v programu pro středoškoláky individuální a pravidelná podpora našeho kariérního poradce. To znamená, že se nejméně jednou za měsíc společně sejdou, proberou studium, v případě potřeby domluví doučování či zapůjčení potřebné techniky.

<https://www.clovekvtisni.cz/stipendijni-program-mladi-lide-pokracuji-ve-vzdelavani-uz-i-na-vysokych-skolach-9864gp>